

pasztal, ahol vendégszeretetünkkel bizonytságot teszünk arról, hogy Jézus tanítványai vagyunk.

A Károli Gáspár fordította Bibliában (és csak ott!) a „van-e itt valami enivalótok?” kérdésre a teljes válasz így hangzik: „Erre adtak neki egy darab sült halat, és *valami lépesmézet*.” Meggyőződése, hogy aki ezt a „lépesmézet”, ezt az „ínyencséget”, ezt a „szellemi csemegét”, a „valami pluszt” tudja a betérő „idegennek” biztosítani, az kapja azt az isteni feladatot, hogy a betérőnek gondját viselje! Vagy: „politikailag kevésbé korrektül” fogalmazva: Ez dönti el, hogy „az idegen” a Főteret, a Kossuth Lajos utca sarkát, közepét, a Magyar utca elejét, vagy valamely modern „imaházat” választja otthonául!

Isten áldja meg egyházainkat és egyházközöségeinket, és ihlessen bennünket arra, hogy befogadó közösségekként tudjunk tanítványi mivoltunkról naponként bizonytságot tenni! Nyissuk meg templomainkat az emberek előtt, tárjuk ki szívünket, kovácsoljunk olyan gyülekezeti közösségeket, ahová az élet viharai-ban megfáradt vándorok bármikor szívesen betérnek, mert tudják, hogy ott teszi, lelki és szellemi táplálékot fognak kapni, Jézusról a befogadó vendégszeretet által bizonytságot tevő emberektől! Ámen.

Pálfi Dénes

„Mi közöm hozzád, Jézus?”

„[Jézus és a tanítványok] elmentek a tenger túlsó partjára, a gadaraiak földjére. Amikor kiszállt a hajóból, egyszer csak szembejött vele a sírboltok közül egy tisztátalan lélektől megszállott ember, akinek a sírboltokban volt a lakása, és akit már láncsal sem tudott megkötözni senki. Mert már sokszor meg volt kötözve bilincsekkel és láncokkal, de szétszaggatta a láncokat, a bilincseket pedig összetörte, úgyhogy senki sem tudta megfékezni. Éjjel-nappal mindig a sírokban és a hegyek között tartózkodott, kiáltozott és kövel vagdosta magát. Amikor távolról meglátta Jézust, odafutott, leborult előtte, és hangosan felkiáltott: »Mi közöm hozzád, Jézus, a magasságos Isten Fia? Az Istenre kényszerítelek, ne gyötörj engem!« Jézus ugyanis ezt mondta neki: »Menj ki, tisztátalan lélek, ebből az emberből!« És megkérdezte tőle: »Mi a neved?« Az így felelt:

»Légió a nevem, mert sokan vagyunk.« És nagyon kérte, hogy ne űzze el őket arról a vidékről. Ott a hegyoldalba volt egy nagy legegésző disznónyáj, ezért a tisztátalan lelkek azt kérték tőle: »Küldj minket a disznókba, hadd menjünk beléjük!« Megengedte nekik, a tisztátalan lelkek pedig kijöttek, és a disznókba költöztek; mire a nyáj, mintegy kétezer állat, a meredekről a tengerbe rohant, és belefutottak a vízbe. Akik pedig legeltették, elfutottak, és elvitték a hírt a városba és a környező településekre. Erre kijöttek az emberek, hogy lássák, mi történt. Amikor Jézus közelébe értek és látták, hogy a megszállott, akiben a légió volt, felöltözve ül és eszénél van, félelem fogta el őket. Akik látták, elmondták nekik: hogyan történt a dolog a megszállottal és a disznókkal. Ekkor kérni kezdték Jézust, hogy távozzék el a határukból. Amikor azután beszállt a hajóba, kérte őt az előbb még megszállott ember, hogy mellette maradhasson. Ő azonban nem engedte meg neki ezt, hanem így szólt hozzá: »Menj haza a tiedhez, és vidd hírüld nekik, milyen nagy dolgot tett az Űr veled és hogyan könyörült meg rajtad.« Az pedig elment, és hirdetni kezdte a Tízvárosban, hogy milyen nagy jót tett vele Jézus, amin azután mindenki csodálkozott.»

(Mk 5,1–20)

A felolvasott bibliai részben Jézus egy tisztátalan lélektől megszállott emberrel találkozik a gadaraiak földjén. Lukács evangéliuma e történet kapcsán egyenesen ördögöktől megszállott emberről beszél.

Ahhoz, hogy megértsük a csodaként leírt történetet, próbáljuk megközelíteni azt – unitárius felfogásunk szemszögéből.

Először is: mi, unitáriusok nem hiszünk a tisztátalan lelkekben, ördögökben, következőképpen ezektől „megszállott” emberek sem léteznek – hitünk szerint. Meggyőződésünk, hogy az ember maga lehet „ördög”, és lehet „angyal” is, mint ahogy a Föld lehet „pokol” és lehet „menny” is, az „ördöggént” vagy „angyalként” élő ember megnyilvánulásai függvényében. Mindezt – természetesen – átvitt értelemben, jelképesen állítjuk és valljuk.

A tisztátalan lélektől megszállottnak nevezett ember, az elmondottak alapján, lelkileg beteg ember volt, s beteges állapotához nagymértékben hozzájárult az emberek zaklatása, gúnyolódása, őt menekülésre hajszólo magatartása, a láncok és bilincsek, amelyekkel őt kínozva, megalázva, gyakran megkötözték. Ebben az emberben tehát gyógyítható lelki betegségben szenvedő embert látunk, aki hallott már Jézusról, hisz a nevéen szólítja, s tudhatta róla, hogy Jézus őt nem

megkötözni, rabságra vetni jön, hanem megszabadítani betegségéből, lelke bilincseiből. Kezdetben mégis bizalmatlan hozzá, s ez nem is csoda, hisz addigi üldöztetései, szenvedései mindenki iránt bizalmatlanná tették. Ezért, bár leborul Jézus előtt, így kiált fel: „Mi közöm hozzád, Jézus, a magasságos Isten Fia? Az Istenre kényszerítelek, ne kínozz engem!”

Ebből is látszik, hogy nem hisz az emberekben, még Jézusban sem. Mindenkiben az őt zaklató, üldöző, bántani és megalázní, kínozni akaró embert látja, egyedül Istenben reménykedik, s hiszi, hogy Istennel, Istenre hivatkozva Jézust, „a magasságos Isten Fiát” az iránta tanúsított *emberséges* magatartásra „kényszerítheti”.

Jézust azonban erre nem kell kényszeríteni. Ő most sem bilincsekkel, láncokkal tűnik fel az evangéliumi „színpadon”, hanem a szeretet felszabadító erejével. Nem azért jön, hogy kínozzon, hanem, hogy „szabadon bocsássa a megkínzottakat”, s számukra is „hirdesse az Úr kedves esztendejét” (Lk 4,18–19), gyógyító és szabadító szeretetét! Mi, unitáriusok ezzel magyarázzuk a beteg ember gyógyulását és szabadulását, s nem a sokak által ördögűzőnek hitt isteni hatalomnak, amely más vallásfelekezetek hite szerint Jézus tulajdonsága is volt. A disznónyáj sem a „bele költözött” ördögöktől vadult meg és rohant a tengerbe, hanem – feltehetőleg – a jézusi szeretet hatására „megszelídülő”, „meggyógyuló” ember szokatlan látványától csodálkozó és megrettent pásztorok kiáltozása okozta pusztulását.

Jézus, mint mindig, most sem várja a köszönetet és az elismerést szeretetéért, hanem azzal küldi el a gyógyult embert, hogy azt az Istent hirdesse, akinek szabadulását, gyógyulását köszönheti. A meggyógyult azonban *Jézus* csodatettéről beszél, s lehet, hogy emiatt is lett ez a történet csodássá, természetfelettivé az azt szájról szájra adók ajkán, amíg le nem jegyezték az evangéliumokban. Meglehet, kevesen fogadják el az általam elmondottakat, de – meggyőződésem szerint – ez a történet unitárius, valóságizű, ésszerű értelmezése.

Persze sokkal könnyebb a Szentírást szó szerint elfogadni, mint értelmesen és valószerűen magyarázva, a hit lámpásával a sorok között is olvasni, s az észszel egyező igazságra fényt deríteni. Sokan egyenesen szentségtörőknek nevezik az értelem fényével kutatókat, míg maguk a Bibliára, Jézusra, Istenre hivatkozva sötétségben tartják lelki bilincseiktől, láncoktól szabadulni vágyó testvéreiket. A 21. század elején, nem messze tőlünk, fényes kupolájú, de belül sötét kolostorokban folyik az ördögűzés, a szellem butítása, a lélek megbilincselése, olyan cselekmények, amelyekhez az igazi Jézusnak semmi köze nincs, mert ő nem ezt tanította és cselekedte; élete viszont a szabadító szeretet bizonyosága volt. Mégis az ilyenek magukat nevezik igaz követőinek, keresztyéneknek, mindenki más

„ördögtől megszállott”, s csak általuk nyerheti el szabadulását! Az így hívők nem tudják, hogy maga Jézus is egy jó értelemben vett „megszállott” volt. Megszállottja a hitnek, a szeretetnek, a jóságnak, a békességnek, s „megszállottságában” elment életének mindezekért való feláldozásáig. S akik követték őt a vértanúsáig, örök időkre igazolva Jézushoz való közüket, tartozásukat, mind hozzá hasonló „megszállottak” voltak.

„Mi közöm hozzád, Jézus, a magasságos Isten Fia? Az Istenre kényszerítelek, ne kínozz engem!” – sokan kérdezik, mondják ezt, akiknek – bár keresztények – alig van közük Jézushoz. Akiknek a Hozzá való tartozás, a Vele való közösség „kínzás”, mert megszállottjai szenvedélyeiknek, a pénznek, a hatalomnak, a világ „ördögi” erőinek, megszállottjai, rabjai gyarlóságuknak, önzésüknek, irigységüknek, gyűlöletüknek és haragjuknak.

A Jézussal való közösségre hívják őket is a harangok alkalomról alkalomra, de az üzlet, a szenvedély, a gőg és beképzeltség megbilincselő „ördögei” távol tartják őket Tőle. Erre hívja őket a szerető embertárs, de ők a gyűlölet, a maguknak-valóság, az önzés és irigység megszállottjaiként nem értik a hívó szót! A Jézussal való közösségre hívja őket Isten, de a hitetlenség és erkölcstelenség láncai meggátolják e közösséghez tartozásukban, s nagyobb kín számukra letépni ezeket a láncokat, mint élni velük!

Hiszem, hogy mi, akik ma is itt vagyunk, nem tartozunk az említettek közé. Nekünk tudnunk kell, hogy az ember kovácsolta, szemmel látható láncokat, bilincseket letéphetjük magunkról és egymásról, de a lélek láthatatlan láncait, bilincseit csak Jézus segítségével, csak jézusi módon, az ő szabadító szeretete erejével élve rázhatjuk le, törhetjük össze. Tudnunk kell, hogy balgaság ezt kérdezni: „Mi közöm hozzád, Jézus?” – mert ha Vele közünk, közösségünk van, akkor szabadságunk, gyógyulásunk, életünk van mindenkor. Ámen.

KÖNYVSZEMLE

Kovács Sándor: *Unitárius egyháztörténet*. Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár, 2009. 208 l.

Az egyetemi kurzusok közzétételének az utóbbi száz esztendőben többféle hagyománya alakult ki. Eleinte a diákok készítettek jegyzeteket a professzor előadásain, azokat szép kézírással letisztázták, s kezdetleges eszközökkel (pl. litografálva) sokszorosították. Nem egy esetben a professzor is átnevezte a szöveget, elvégezte a szükséges javításokat, s áldását adta a jegyzet közrebocsátására. Számos tudományágnak az első magyar nyelvű összefoglalása éppen egyetemi kurzusból nőtt ki. Hiszen a professzor feladatul kaphatta egy-egy tárgy előadását, amelynek még nem volt magyar nyelvű szakkönyve. Így a külföldi irodalom felhasználásával megírta kurzusát, s idővel könyvvé bővítette, nyomtatásban is közzétette. Még nehezebb feladat hárult a tanárra, ha olyan tárgyat kellett előadnia, amelynek nemzeti jellege miatt legfeljebb résztanulmányokat, s külföldi mintákat vehetett igénybe. A magyar nyelvészet legtöbb diszciplínájának első szakkönyvei például épp egyetemi kurzusokból nőttek ki. Ezek a művek rendszerint jóval túlhaladták a „kurzus” kereteit, de tankönyvül is szolgáltak. Az 1950-es évektől a kurzus-írás, publikálás ugyan a

professzorok kötelességei közé számított, de ennek útja meglehetősen nehézkesé vált. A szöveget tanszéki gyűléseken kellett megvitatni, jóváhagyni, s csak azután lehetett sokszorosítani az egyetemi műhelyben. Ha nyomtatásra került a szöveg, akkor az állami cenzúra jóváhagyására is szükség volt. Így is születtek olyan jegyzetek, amelyek évtizedeken át alapszövegnek számítottak, több kiadást megértek, végül rangos kiadónál szakkönyvként kerültek sajtó alá. A kurzusok közzétételének egyik veszélye, hogy – ritka kivétellel – pár év alatt egyes megállapításaik elavulnak, s a professzor előadásában hiába mutat rá a változásokra, a diákok még évekig a régi, rögzített szöveg tenyeihez ragaszkodnak.

A kolozsvári teológiákon, utóbb a Protestáns Teológiai Intézetben – a diákok kis száma miatt – nem jelentett különösebb gondot a kurzusok sokszorosítása. Ha egyszer legépelték őket, generációk sorának szolgálták alapszövegül. Újabban pedig a fénymásolás sokban megkönnyíti mind a diákok, mind pedig a tanárok munkáját. Mégis jelentős lépés, hogy a Kolozsvári Magyar Egyetemi Intézet támogatásával lehetővé vált a fontosabb, kikristá-